



University Hospital "Sisters of Charity"
Psychiatric Clinic
Vinogradska c. 29, 1000 Zagreb, Croatia
<http://www.kbsm.hr>

Davor Moravek

Preporuka vijeća ministara zemalja članica glede zaštite ljudskih prava i digniteta osoba s duševnim smetnjama

(usvojeno 22.9.2004 na 896 sastanku ministarskih odbora)

Cilj Vijeća Europe je da se postigne veće jedinstvo među članicama, posebice kroz harmonizaciju zakona od općeg interesa;

Duševni poremećaji i određeni tretmani ovih poremećaja mogu utjecati na bitne elemente individualiteta;

Nužno je profesionalne djelatnike na području mentalnog zdravlja uputiti na rizike, te da djeluju u okviru naputaka i da redovito izvještavaju o svojoj praksi;

Nužno je osigurati da osobe sa duševnim poremećajima nikada ne budu emocionalno, fizički, financijski ili seksualno iskorištavani;

Perspektiva

- preporuke se odnose na osobe sa duševnim poremećajima koje su dijagnosticirane po međunarodnim kriterijima
- Nemogućnost adaptacije moralnim, socijalnim, političkim ili drugim vrijednostima društva, sami po sebi se ne mogu smatrati duševnim poremećajem.

Zabrana diskriminacije

- Bilo koja diskriminacija na osnovi duševnog poremećaja treba biti zabranjena.

Civilna i politička prava

- Osobe sa duševnim poremećajima trebaju imati mogućnost da provode svoja civilna i politička prava.

Promocija mentalnog zdravlja

- Zemlje članice trebaju promovirati mentalno zdravlje i poticati razvoj programa sa ciljem poboljšanja budnosti javnosti o prevenciji, prepoznavanju i tretmanu duševnih poremećaja.

Obavješćivanje i pomoć za prava pacijenta:

- Osobe tretirane ili stavljene u relaciju sa duševnim poremećajem moraju pojedinačno biti obaviještene o svojim pravima pacijenta, te moraju imati dostupnog kompetentnog osoblja ili tijelo, nezavisno od servisa za tretman duševnog poremećaja, kako bi mu to tijelo, ukoliko je nužno, pomoglo da razumije i provede ta prava.

Zaštita vulnerabilnih osoba sa duševnim poremećajem

- Zemlje članice moraju osigurati mehanizme da zaštite vulnerabilne osobe sa duševnim poremećajem, posebno one koje nemaju kapacitet razumijevanja ili koje nemaju mogućnost da se odupru kršenju svojih ljudskih prava.

Princip minimalne restrikcije:

- Osobe sa duševnim poremećajem moraju imati pravo biti u najmanje restriktivnom okruženju uz najmanje restriktivni tretman koji je dostupan, uzimajući u obzir njihove zdravstvene potrebe i potrebe da se zaštiti sigurnost drugih.

Okolina i životni uvjeti:

- Ustanove dizajnirane za smještaj osoba sa duševnim poremećajem moraju svakoj takvoj osobi, ovisno o stanju njenog zdravlja, osigurati okolinu i životne uvjete koji su toliko slični uvjetima osobe slične dobi, spola i kulture u zajednici. Rehabilitacijske mjere za integraciju takvih osoba u zajednicu trebaju biti osigurane.

Profesionalni standardi

- Osoblje treba imati adekvatni trening:
- U zaštiti digniteta, ljudskih prava i osnovnih sloboda osoba sa duševnim poremećajima
- Razumijevanju, prevenciji i kontroli nasilja;
- Mjera za izbjegavanje restrikcije i vezanja;
- procjena okolnosti i korektna aplikacija restrikcijskih mjera.

Povjerljivost i čuvanje dokumentacije

- Svi osobni podaci koji se odnose na osobu sa duševnim smetnjama trebaju biti povjerljivi.
- Mogu biti prikupljeni i obrađivani prema pravilima profesionalne povjerljivosti i zaštititi osobnih podataka
- Okolnosti u kojima se može doći do te dokumentacije trebaju biti zakonski određene.

Smještaj i zadržavanje osoba sa duševnim smetnjama protivno njihovoj volji u psihijatrijskim ustanovama mora biti osobito zakonski razrađen. Zemlje članice trebaju osigurati da takav smještaj bude samo u adekvatnim ustanovama.

Pravo na informiranost

- Osobe koje su prisilno smještene moraju biti o tome promptno obaviještene usmeno i pismeno
- Trebaju biti informirane regularno o svim razlozima i kriterijima za eventualno produženje ili prekid prisile
- Predstavnik osobe, ako ga ima, treba dobiti ove informacije.

Zemlje članice trebaju osigurati da osobe koje nisu u stanju dati pristanak na tretman, imaju odgovarajući postupak.

Fizičko obuzdavanje i vezivanje:

- Obuzdavanje i vezivanje trebalo bi koristiti samo u adekvatnim ustanovama, uz pravilo minimalno potrebnog tretmana, kako bi se prevenirala šteta za osobu i druge
- Osoba koja je obuzdana treba biti redovito nadzirana i ova okolnost zabilježena u medicinskoj dokumentaciji

Maloljetnici:

- Maloljetnik koji je subjekt prisilnog smještaja treba imati pravo na asistenciju od predstavnika od početka procedure
- Maloljetnik ne bi trebao biti smješten u ustanovu s odraslima osim ako bi imao zbog toga koristi
- Smješteni maloljetnici trebaju imati pravo na slobodnu edukaciju i da budu reintegrirani u opći školski sistem čim to bude moguće.

Reprodukcija:

- Sama činjenica da osoba ima duševne smetnje ne može biti razlog da ju se trajno spriječi u njenim kapacitetima za razmnožavanje
- Sama činjenica da osoba ima duševni poremećaj ne može biti opravdanje za prekid njene trudnoće.

Uplitanje policije treba biti koordinirano sa medicinskim i socijalnom servisima. Preporuča se trening policijskih djelatnika kako bi respektirali dignitet i ljudska prava osoba sa duševnim poremećajima, posebice uzimajući u obzir vulnerabilnost ovih osoba.

Uhićene osobe i uplitanje suda

- Osobe trebaju imati mogućnost pristupa predstavniku i osobnog advokata za vrijeme procedure, adekvatnu medicinsku prosudbu kako bi se ustanovile potrebe za medicinsku skrb, uključujući psihijatrijsku skrb, te da li mogu biti adekvatno tretirane u nemedicinskoj ustanovi
- U penalnim ustanovama potreban je adekvatni tretman.

Nadzor i standardi:

- Tretmani trebaju biti adekvatno nadzirani, po pitanju legalnih standarda, tehničkih standarda i profesionalnih standarda
- Nužno je osigurati adekvatne ljudske resurse kako bi se nadzirali standardi, koji su organizirani nezavisno od vlasti i nadziranih tijela.

izvješćivanje:

- Informacije i implementacija zakona o mentalnom zdravlju te mjere koje se tiču prihvaćanja standarda moraju biti dostupni javnosti.

Kontakt:

e-mail: dr@moravek.net

Web: <http://www.moravek.net>



Davor Moravek

Klinička Bolnica "Sestre Milosrdnice"

Klinika za psihijatriju

Vinogradska c. 29

10000 Zagreb, Croatia

